

The city and its territory

The fortified settlement, which extends over a naturally fortified plateau at the foothills of the Paramythia Mountains, has been identified with the ancient city of Elea. It was founded shortly after the middle of the 4th century BC and flourished during the Hellenistic period (3rd–2nd century BC). It was destroyed in 167 BC by the Roman legions of Aemilius Paulus and was gradually abandoned by the end of the 1st century BC.

Elea is the only city in Thesprotia that minted its own coinage. Its coins include depictions of Underworld deities –such as the head of Persephone and the three-headed Cerberus, guardian of Hades' entrance– and bear the name of the Thesprotian "ethnos" (nation) of the Eleates. The city or the ethnos also had public correspondence with other cities.

The city's territory, known from Thucydides as Eleatis, occupied the valley of the Kokytos River, a tributary of the Acheron, the river that Charon crossed with his boat to carry the dead into Hades.

It extended from the northwest of present-day Paramythia to the bay of Ammoudia, where the ancient city's port –the "Eleas Limen" mentioned by the ancient writers– was located, near the Oracle of the Dead (*Necromanteion*), well-known from mythological tradition.

Πήλινο σφράγισμα δημόσιων εγγράφων με την επιγραφή "ΕΛΑΙΩΝ"

Clay sealing for official documents with the inscription "ΕΛΑΙΩΝ"

↑ Πρόσβαση: Η Ελέα βρίσκεται σε απόσταση περίπου 40 χλμ. ΝΑ της Ηγουμενίτσας. Ο επισκέπτης ακολουθεί την Εγνατία οδό έως τον κόμβο της Παραμυθιάς και από εκεί κατευθύνεται προς τον οικισμό της Χρυσσαυγής μέσω της επαρχιακής οδού Παραμυθιάς–Γλυκής. Στη διασταύρωση προς Χρυσσαυγή στρίβει αριστερά και ακολουθεί τον ανηφορικό δρόμο που οδηγεί στην είσοδο του αρχαιολογικού χώρου.

Access: Elea is located approximately 40 km southeast of Igoumenitsa. The visitors follow the Egnatia Motorway to the Paramythia junction and from there head towards the settlement of Chrysavgi via the Paramythia – Glyki provincial road. At the junction to Chrysavgi, they turn left and follow the uphill paved road leading to the entrance of the archaeological site.

↑ Προσβασιμότητα: Το κτήριο εξυπηρέτησης κοινού καθώς και τμήμα του αρχαιολογικού χώρου έξω από τη ΒΑ οχύρωση είναι προσβάσιμο από ΑμεΑ. Στον υπόλοιπο αρχαιολογικό χώρο υπάρχει κλίση και αρκετά σκαλοπάτια.

Accessibility: The visitor reception building and the part of the archaeological site outside the northeastern section of the fortification are accessible to people with disabilities. The rest of the site features slopes and numerous steps.

📍 Πλησιέστερα σημεία ενδιαφέροντος: Οικισμός Παραμυθιάς, Παναγία Παραμυθιάς, Κούλια Μπολονάτων σε απόσταση 5 χλμ. Πηγές Αχέροντα σε απόσταση 20 χλμ.

Nearby points of interest: The town of Paramythia, the Church of Panagia Paramythia, and the Koulia of Paramythia are all about 5 km away. The Acheron Springs are approximately 20 km from the site.

Αρχαιολογικός χώρος Ελέας
Χρυσσαυγή Δήμου Σουλίου,
Θεσπρωτία 462 00
Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσπρωτίας
Τ: 26650.29177 / 8
E: efathe@culture.gr

Archaeological Site of Elea
Chrysavgi, Municipality of Souli,
Thesprotia 462 00
Ephorate of Antiquities of Thesprotia
T: 26650.29177 / 8
E: efathe@culture.gr

https://www.igoumenitsamuseum.gr/view_sub_subpage/15/33/arhaiologikos-hwros-eleas

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ
MINISTRY OF CULTURE
EPHORATE OF ANTIQUITIES OF THESPROTIA

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ
ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΑΣ
ARCHAEOLOGICAL
SITE OF ELEA

Η πόλη και η επικράτειά της

Ο οχυρωμένος οικισμός, ο οποίος αναπτύσσεται σε φυσικά προστατευμένο πλάτωμα στους πρόποδες των βουνών της Παραμυθιάς, έχει ταυτιστεί με την αρχαία πόλη Ελέα. Ιδρύθηκε λίγο μετά τα μέσα του 4ου αι. π.Χ. και άκμασε κατά τους ελληνιστικούς χρόνους (3ος-2ος αι. π.Χ.). Καταστράφηκε το 167 π.Χ. από τις ρωμαϊκές λεγεώνες του Αιμίλιου Παύλου και σταδιακά έως το τέλος του 1ου αι π.Χ. εγκαταλείφθηκε.

Η Ελέα είναι η μοναδική θεσπρωτική πόλη που εξέδωσε δικό της νόμισμα. Τα νομίσματά της φέρουν παραστάσεις που συνδέονται με θεότητες του Κάτω Κόσμου, όπως η κεφαλή της Περσεφόνης και ο τρικέφαλος Κέρβερος, ο φύλακας της εισόδου του Άδη, και αναγράφουν το όνομα του θεσπρωτικού έθνους των Ελεατών. Η πόλη ή το έθνος διατηρούσε και δημόσια αλληλογραφία.

Η επικράτεια της πόλης, η μνημονευόμενη από τον Θουκυδίδη *Ελεάτις*, καταλάμβανε την κοιλάδα του ποταμού Κωκυτού, παραπόταμου του Αχέροντα, που διέσχιζε ο Χάρων με τη βάρκα του για να μεταφέρει τους νεκρούς στον Άδη.

Εκτεινόταν από τα βορειοδυτικά της σημερινής Παραμυθιάς έως τον όρμο της Αμμουδιάς —όπου τοποθετείται το επίνειο της αρχαίας πόλης, ο «Ελέας λιμήν» των αρχαίων συγγραφέων— αλλά και το γνωστό από τη μυθολογική παράδοση *Νεκρομαντείο* του Αχέροντα.

Άποψη της βορειοανατολικής οχύρωσης
View of the northeastern fortification

Ταύτιση του οικισμού

Σύμφωνα με την άποψη ορισμένων ερευνητών, η Ελέα ήταν μία από τις αποικίες που ίδρυσε η Κόρινθος κατά μήκος του Ιονίου πελάγους και της Αδριατικής κατά την αρχαϊκή εποχή (700-480 π.Χ.), όπως η Αμβρακία, η Κέρκυρα, η Λευκάδα και βορειότερα η Επίδαμνος και η Απολλωνία. Στις αρχαίες πηγές, ωστόσο, δεν υπάρχουν αναφορές για κορινθιακή αποικία με το όνομα Ελέα.

Κατά την επικρατέστερη άποψη, η Ελέα ήταν θεσπρωτική πόλη και ταυτίζεται με τα ερείπια του οχυρωμένου οικισμού στην περιοχή της σημερινής Χρυσουγής Παραμυθιάς.

Η αρχαιολογική έρευνα στον οικισμό δεν έχει φέρει στο φως στοιχεία (π.χ. επιγραφές ή τον εντοπισμό της θέσης του νομισματοκοπείου της πόλης) που να επιβεβαιώνουν με ασφάλεια την ταύτισή της.

Οχύρωση και πολεοδομική οργάνωση

Η πόλη, έκτασης περίπου 100 στρεμμάτων, προστατευόταν σε όλα τα προσβάσιμα σημεία της από ισχυρά τείχη και διέθετε δύο κύριες πύλες, μία στα ανατολικά και μία στα δυτικά. Το ανώτερο, βορειοανατολικό τμήμα του οικισμού ήταν επικλινές και αραιά δομημένο. Ξεχωριστή θέση στην περιοχή αυτή κατέχει ένας μικρός ορθογώνιος ναός, του οποίου η λατρευόμενη θεότητα παραμένει άγνωστη.

Ένας κεντρικός δρόμος διέσχιζε το επίπεδο τμήμα της πόλης. Μικρότεροι δρόμοι, παράλληλοι ή κάθετοι σε αυτόν, διαμόρφωναν τα όρια των ιδιωτικών κατοικιών και των δημόσιων κτηρίων.

Το κέντρο του οικισμού καταλάμβανε η Αγορά. Στα ελληνιστικά χρόνια οριοθετήθηκε από στοές, μακρόστενα δηλαδή οικοδομήματα με κίονες στην πρόσοψη. Η συνοικία στα νότια της Αγοράς ήταν οργανωμένη σε βαθμιδωτά άνδρα (πλατώματα), με οικοδομικές νησίδες που διαχωρίζονταν από δρόμους και αγωγούς για την απομάκρυνση των λυμάτων των σπιτιών και των νερών της βροχής.

Ιδιωτικές κατοικίες έχουν εντοπιστεί περιμετρικά της Αγοράς και στο κεντρικό πλάτωμα του οικισμού.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΑΣ ARCHAEOLOGICAL SITE OF ELEA

- 1 Οχύρωση
Fortification
- 2 Πύλη
Gate
- 3 Ναός
Temple
- 4 Αγορά
Agora
- 5 Κατοικίες
Houses
- 6 Δημόσιο κτήριο
Public building

Γενική άποψη του οικισμού και των σημαντικότερων κτηρίων του
General view of the settlement and its most important buildings

Χάλκινο νόμισμα Ελέας με παράσταση κεφαλής Περσεφόνης, τρικέφαλου Κέρβερου και την επιγραφή ΕΛΕ(ΑΙΩΝ).

Β' μισό 4ου αι. π.Χ.

Bronze coin of Elea depicting the head of Persephone, the three-headed Cerberus, and the inscription ΕΛΕ(ΑΙΩΝ).

Second half of the 4th c. BC

Πήλινο
γυναικείο ειδώλιο.
2ος αι. π.Χ.
Clay female figurine.
2nd c. BC

Χάλκινη οينوχόη.
4ος αι. π.Χ.
Bronze oinochoe (wine jug).
4th c. BC

Πήλινος μελαμβαφής
ανάγλυφος σκύφος.
2ος αι. π.Χ.
Clay black glazed relief
skyphos.
2nd c. BC

Identification of the settlement

According to some scholars, Elea was one of the colonies founded by Corinth along the Ionian Sea and the Adriatic coast during the Archaic period (700-480 BC), alongside Ambracia, Corcyra, Leucas, and further north, Epidamnus and Apollonia. However, ancient sources make no mention of a Corinthian colony named Elea.

The prevailing view is that Elea was a city in Thesprotia identified with the ruins of the fortified settlement in the area of present-day Chrysavgi, Paramythia.

Archaeological research at the site has yet to uncover definitive evidence -such as inscriptions or the location of the city's mint- that would conclusively confirm this identification.

Fortification and urban organization

The city, covering an area of about 10 hectares, was surrounded at all accessible sides by strong walls. It had two main gates, one to the east and one to the west. The upper northeastern part of the settlement was sloping and sparsely built. A small rectangular temple occupies a prominent position in this area. The deity worshipped there remains unknown.

A main street crossed the flat part of the settlement. Narrower streets, either parallel or perpendicular to it, defined the boundaries of private residences and public buildings.

The center of the settlement was occupied by the Agora. In the Hellenistic period, it was defined by stoas —elongated buildings with columns on the façade. The neighborhood south of the Agora was organised in terraced levels, with building blocks separated by streets and channels for the removal of household sewage and rainwater.

Private houses have been uncovered around the Agora and on the central part of the settlement. Storage spaces with large jars (*pithoi*), rooms with looms for weaving, and hygiene areas with clay bathtubs have been identified inside the houses.

A large building in the northwestern part of the settlement was likely of a public character.

Πήλινη μήτρα με
παράσταση Απόλλωνα
κιθαρωδού και Ερμή.
Ελληνιστική περίοδος
Clay mould depicting
Apollo and Hermes.
Hellenistic period